

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

N Ø R R E

I

NR. 3 - 1974 - 66. ÅRGANG

S

BED OG ARBEJD

S

U

M

HØJSKOLE OG EFTERSKOLE

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

DANMARKS
PÆDAGOGISKE
BIBLIOTEK

Samfunds-omdannelse

Et sundt samfund må bygge på Ole Rømers grundtanker

Da den unge Ole Rømer 1672 rejste med den franske professor Picard til Paris, var han allerede så godt kendt med universets opbygning og den faste rytme i universets love, at opførelsen af det berømte springvand i Versailles ikke var en krænkelse af tænkningen, men en bekræftelse.

I det skabte råder visdommen. Det gælder for os at opspore og følge Den Skjulte Skaber's idé. Denne idé kræver, at ingen straffes eller nedsættes i løn på grund af flid og troskab.

Et sandt styre i et land vil derfor aldrig finde på at straffe nogen for flid, end mindre for øget flid!

Ole Rømer så, at ethvert folk har en folkearv, som er deres eneste livsgrundlag, de udbyttegivende brug. Uden folkearv intet folk. Jo rigere folkearv, jo rigere folk.

På dette grundlag blev alle Danmarks brug matrikuleret og boniteret, og indehaverne måtte hvert år yde til samfundet, hvad brugsretten var værd. Det var ingen skat. Det var en ydelse for, hvad man modtog og kunne udnytte til eget gavn uden ekstra ydelse som skat for flid og dygtighed. Denne ordening blev undergravet af herremænd og andre, men den bestod til 1903.

Minuitismens vej fra USA over Frankrig til Danmark

Peter Minuit hed den første europæer, en hollænder, der i begyndelsen af 16-hundredtallet slog sig ned på øen Manhattan nær Nordamerikas østkyst. Han fandt stedet paradisk og så for sine øjne et udmærket beliggende for en blomstrende handelsplads. Blot kedede det ham, at en indianerstamme betragtede stedet som deres land. Men han narrede indianerne til for penge at forlade øen.

Da det var sket, var øen hans ejendom. Det udledte han af den lærdom, han havde modtaget i kirke og skole. En sulten sjæl kunne i et svagt øjeblik modtage et måltid mad og fraskrive sig sin naturlige ret til livet. Esaus historie hørte til kirkens og skolens op-højede lære.

Han gav Manhattan navnet Ny Holland. Og handelspladsen, havnen og det bemandede fort, han byggede, kom til at hedde: Ny Amsterdam.

Før århundredet var til ende, kom en krigsflåde fra England og ændrede med skud og sværdslag billedet, hvorefter den sejrende hertug af York kaldte stedet Ny York.

Da 13 nordamerikanske stater efter hid-sige indbyrdes stridigheder sluttede sig sammen og gjorde ende på Englands overhøjhed, udstedte staterne den berømte nordamerikanske frihedserklæring, der indledes med de smukke ord: »Vi regner følgende sandheder for selvindlysende, at alle mennesker er skabt lige, at deres Skaber har givet dem visse rettigheder . . .«

På samme tid fremstod i Frankrig under Ludvig den Sekstende talsmænd for frihed. Deres virksomhed blev forløber for Den store franske Revolution. Det førte til kongemagtens fald og de kronede majestætets hennertelse og endte med utrolige omvæltninger, hvorunder revolutionen »åd sine egne børn!«

Men man tog den amerikanske selvstændighedserklæring til forbillede og skrev om naturlige rettigheder for ethvert menneske. Man indledte med: »Menneskene fødes og forbliver frie og lige i rettigheder. Social forskel kan kun begrundes med det almene vel.« Det er åbenbart, at Peter Minuits metoder under alle bravader om frihed har været flittigt benyttet og endnu stadig er i brug.

Det var minuitisme, der fra Amerika førtes til Europa og hos os vandt indpas med grundloven 1849, hvorefter de besiddende har haft en særegen paragraf i grundloven,

som dog aldrig har fået nogen sand eller indlysende begrundelse, ligesom den naturligvis er udelukket fra at ændre den indlysende kendsgerning, at et menneskes fødsel i et bestemt land giver dette menneske ligeret til det pågældende lands folkearv, som fugleungerne har ligeret til skoven og fiskene ligeret til havet. Oldtidens kortsynede dogmatikere kan ikke med snørklede skrifttegn ændre Skaberens ordning eller omstyrte Skaberens idé med det skabte.

Kan en samfundsordning opbygges, så den bøjer sig for skaberideen?

Vi kender næsten intet til den tænkning, der lå bag Ole Rømers afgiftsordning. Men ingen behøver at tvivle om, at ordningen var gennemtænkt. Ole Rømer foretog sig ikke noget uden at tænke og uden at bruge sin levende fantasi, så han forud så resultatet af sine handlinger og beregninger. Enhver fornuftig bygmester gennemfører tegninger og beregninger, så han forud for husets opførelse fuldt ud ved, hvordan det vil opfylde de ønsker, som fremtidige brugere vil sætte pris på.

Ole Rømer kunne umulig lade sit navn knytte til det minuitiske værdimål, hvor den riges rigdom sikres og indvinder renter på bekostning af den fattiges lige så store gæld, men langt vanskeligere kår.

I vor industrielle tidsalder kan værdimålet (kronen) ikke bindes til guld eller til papiraftaler. Men kronen kan med lykkelig udgang bindes til landets folkearvspart^{*)}.

Det vil i denne sammenhæng føre for vidt at udrede dette forhold nærmere, men ad denne vej kunne man ved nationernes samarbejde med lethed og sikkerhed gennemføre samme mønt i alle samarbejdende lande. Så var man kurssvingningerne kvit.

Man ville opnå betingelser for billigst mulige produktion og det fordelagtigste bytte-

forhold i udveksling af varer med andre nationer, selv om disse havde samme fordelagtige produktionsforhold.

Men den lykkeligste frugt vil indførelse af »Brugsmønt af folkearven« vise midt i folkets hverdag i allerførste uge, fordi denne ordning med ét slag fjerner alt det, der nu får selv de fromme til lejlighedsvis at bande.

Efter gennemførelse af Ole Rømers system ville et hus blive opført for mindre end det halve. Alle bygningsmaterialer bærer nu flidsskat og moms. De forsvinder. Bygherrens, advokatens, arkitektens og alle medarbejders skat og moms regnes nu med i husets opførelsessum. Hele denne tunge bylt forsvinder. Alle »papiromkostninger«, heri »kurstab ved optagelse af lån«, udgår ligeledes. Resultat: En årlig lav husleje vil på ti år dække husets opførelsessum. Den fortsatte husleje er ren samfundsindtægt til afløsning for tvangsudskrevne skattebyrder, moms med mere.

Fabrikker, opførte med indskudt ydelse fra samfundsbanken og med arbejdere, der er frigjort fra skatte-, rente-, moms- og licensåget, vil kunne levere varerne til rene »forærringspriser«.

Hvordan skal mennesker kunne blive rige under Ole Rømers alt for lette vilkår?

Den bekymring vil kun gøre narre og pengepugere urolige.

Vi er rige den dag, da vi ikke behøver at bekymre os om morgendagens udkomme. Og det behøver menneskeslægten ikke, når den bruger den fantasi, fornuft og samvittighed, som vi er udrustet med. Så længe har alt gennem en vedvarende rundgang (kredsløbet) fornyet sig selv, at det kan betragtes som tilstrækkelig gennemprøvet.

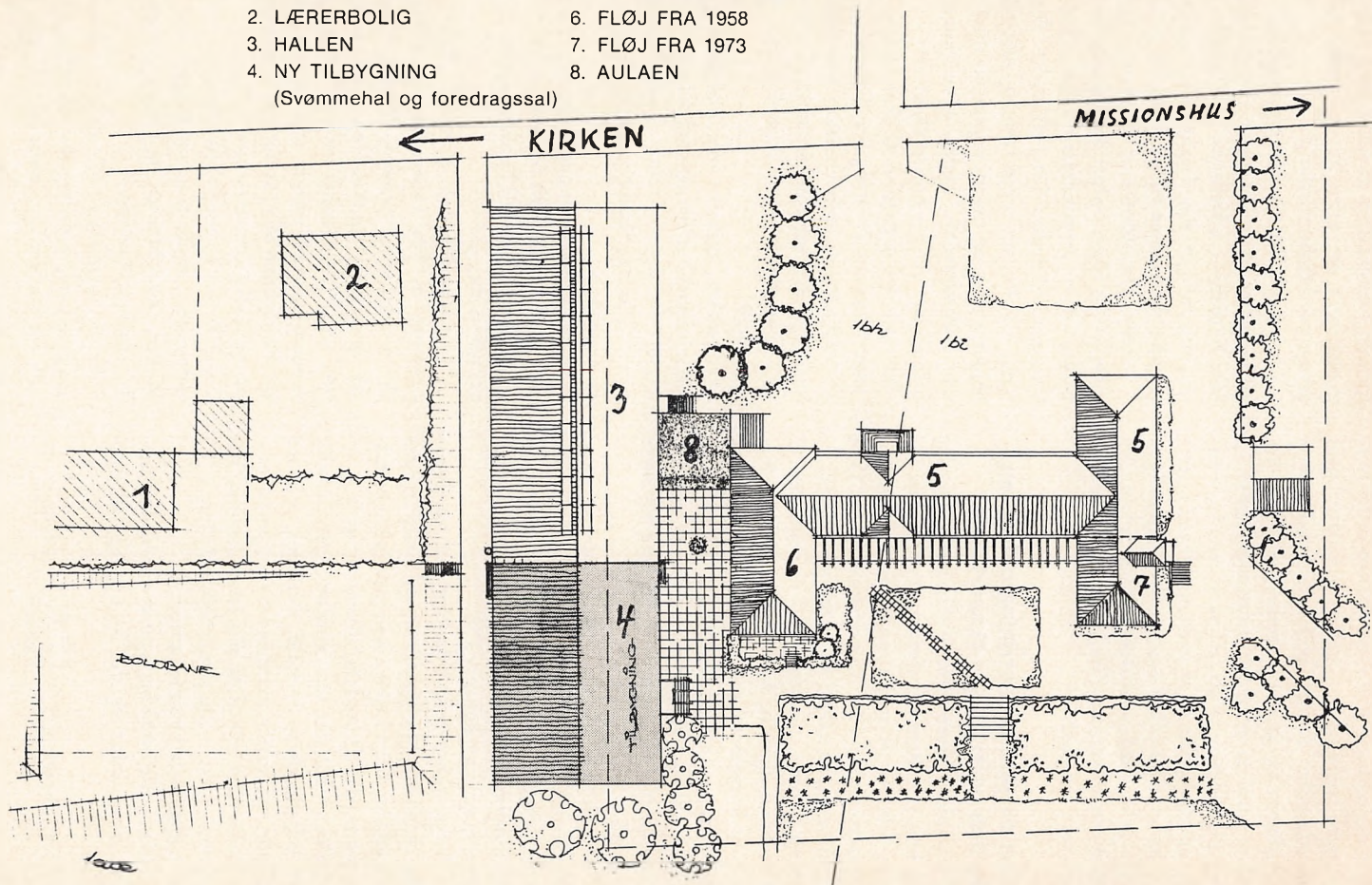
– Men – vil min kritiske læser naturligvis indvende – er du ti gange klogere end Poul Møller, Ninn Hansen og Henry Grünbaum? Tør du korrekse dem?

Er du klogere end alle de højt uddannede akademikere, der ofrer deres kræfter i folketing og i offentlige embeder til vort lands

^{*)} En folkearvspart = $\frac{\text{Folkearv}}{\text{Folketal}} = 1 \text{ folkearvsp.}$

NR. NISSUM HØJ- OG EFTERSKOLE

1. BREJDABLIK	5. GL. HOVEDBYGNING
2. LÆRERBOLIG	6. FLØJ FRA 1958
3. HALLEN	7. FLØJ FRA 1973
4. NY TILBYGNING (Svømmehal og foredragssal)	8. AULAEN

bedste? Er du ikke langt snarere en stor nar, der taler om ting, du ikke har evner til at forstå?

Til dette må jeg indrømme, at jeg sandsynligvis er dummere end alle de nævnte, når det gælder universitetets undervisningstekster. Men det keder mig ikke!

Der står nemlig ikke noget som helst sandt i bøger, hvis indholdet af bøgernes påstande giver negative resultater i praksis. Der står uhyrlige dogmer i mange bøger. Og dogmer bør vi alle betragte som det, de er: Gamle slægters fejlagtige opfattelse af noget, der overgik deres fatteevne.

Vi må aldrig fraskrive os brugen af Skaaberens største gaver til mennesket: fantasien, fornuften og samvittigheden.

Ludvig Meinild

Skabte i Kristus Jesus

Disse hænder skabte og dannede mig, giv mig indsigt, så jeg kan lære dine bud!

Salmernes bog 119, 73

Tbi hans værk er vi, skabte i Kristus Jesus til gode gerninger, som Gud forud lagde til rette, for at vi skulle vandre i dem.

Efeserbrevet 2, 10

Der dumpede i går et katalog ind ad brevsprækken, et forårskatalog med alle de nye modeller i kjoler, bluser, skjorter osv., skabt af dygtige og smarte designere.

Mennesket skaber som ingensinde før tøj og smykker, kunst og luksus, elektronhjerner og langdistanceraketter. Utroligt er det at skue, hvad mennesket kan skabe. Vi må daglig forundres over videnskabens og teknikkens formåen, og ind imellem ligefrem ængstes vi derved.

Men når ordene fra Salmernes bog 119, 73 lyder i vore øren: »Dine hænder (Herre) skabte og dannede mig«, så er det, som om

det andet blegner, en storhed, et skaberværk af helt andre dimensioner toner frem. Guds skaberværk er stort. Gud er Herren! Så må det lille menneske, trods al sin kunnen og formåen, samle sig til bøn: »Giv mig indsigt, så jeg kan lære dine bud«. Men samtidig med erkendelsen af Guds storhed og vor egen ringhed, må vi ikke overse, at vi er hans værk. Og intet må kunne bære her i livet, som dette, at vi er hans værk. Det giver mod til at leve hverdagen med al dens stress og problemer, og mod til at leve søndagen i stilhed og eftertanke.

Men dette evangelium har også en påmindelse i sig: Der er en mening med, at vi er skabt af Gud. Det er meningen, at vi skal virke, at vi skal skabe noget, bestille noget, gøre gode gerninger!» Skabte i Kristus Jesus til gode gerninger«.

Igen i dag rummer ordet til os både velsigelse og befaling – gaver og opgaver. Lad os takke for det.

Korpssekretær Jørgen Nordstrøm,
KFUM-Spejderne i Danmark.
(Brødremenighedens kalender)

Skal skolen udbygge - ja eller nej???

Bestyrelsen står overfor et valg – det gør vi mennesker så ofte – men eet er at have ansvar for sine egne anliggender og så for »anden mands« ejendom.

Det sidste er lettest har jeg ofte hørt – men jeg mener det modsatte. Det er uhyre svært at have ansvar for »anden mands« afgørelser, men det hører med til bl. a. bestyrelsesarbejde.

Her på skolen har vi amtsrådets tilladelse, kommunens tilsagn. Tegningerne er færdige. Vi mangler udbygningen – helst hele udbygningen med svømmehal, foredragssal og sløjdsal, men vi ville være glade for de to sidstnævnte i første etape.

Det ville være en kolossal hjælp, hvis vi modtog flere hundreder – der stod: flere hundreder breve fra repræsentanter og gamle elever, hvori de tilkendegav deres mening – kort sagt om vi fik et vink om mulighederne:

1. Lad være at udbygge.
2. Byg foredragssal og sløjdsal.
3. Byg det hele – det skal være nu!

Der skal snart træffes en afgørelse.

Tbs. M.

Vinterferiekursus

Som nævnt i sidste nummer af bladet var vi igang med første kursus, da bladet gik i trykken. Nu er begge overstået, og vi ser undrende tilbage.

Hvorfor?

Der er vist aldrig lagt skjul på, at disse kursus var tilrettelagt i det håb, at de ville gavne skolen, dvs. årselevtallet på højskoleafdelingen.

Derfor var det så spændende, om der kom tilmeldelser nok – og dernæst, om vi havde evne til at arrangere sådanne kursus.

Første uge blev besøgt af 31 kursister, og anden uge af ikke mindre end 78.

Hvordan skaffede vi plads til disse?

I første uge var 10. kl.s elever ude i praktik. I anden uge var 9. og 8. kl. også ude i praktik. De hjemmевærende elever flyttede sammen på enkelte værelser, og så var der plads.

Der var kursister fra så godt som hele landet eller fra alle egne. Det er spændende at føje så mange navne og adresser ind i elevprotokollen, det er ligesom vi blev flere, der var fælles om stedet her.

Ligeså var der repræsentanter for alle aldersklasser, og vi glædede os over alsidigheden. Sidste uge var dog som ventet præget af aldersklasserne over 50 år.

Ved afslutningen spurgte vi begge hold om råd og vejledning. Vi fik mange gode ord og mange opfordringer om at gentage kursus. Men vi fik også god vejledning til at gøre det endnu bedre.

Efter kursus har vi modtaget mange, mange breve, der takker for en god uge her på den gamle skole i *Nr. Nissum*.

Tilbage står vi da med ansvaret. Vi fik et håndslag på, at skolen har en stærk baggrund at bygge på. Vi må udnytte dette tilbud. Vi må sprede oplysninger om, at højskolen begynder nyt, almindeligt højskolekursus pr. 15. august 1974. (Se venligst bagsiden.)

En tak til alle, der medvirkede: Kursister, bestyrelse, lærerstab, køkkenpersonale, pedel, rengøringsdamer og elever, der gav tilladelse til at benytte deres værelser.

Det var et allemandstag!

Tbs. M.

Glimt

Energikrisen er overstået, og nu mærker vi den reelle baggrund. Priserne er nu der, hvor oliemillionærerne ønskede dem. Energikrise – et dækord, der vækker til eftertanke.

Prisstigningen er meget følelig for os alle. For skolen er det en merudgift på mange tusinder uden dækning. Vi har opfordret eleverne til at vise stor mådehold med brusebad og forventer, at de derigennem vil være solidariske med skolen.

Politik og pristal er to kendte ord i disse måneder. Pristallet stiger og interessen for politik daler, såfremt man da skal tro de politikere, der fremsætter denne påstand som baggrund for den ringe interesse ved kommune- og amtsrådsvalg. Ak ja.

Heldigvis er der også små glimt fra en anden side af tilværelsen, nemlig den positive side.

Vinterferiekursus var vellykket. Læs andet steds i bladet, og vær opmærksom på, at denne mulighed vil blive gentaget.

1. marts – en almindelig dato. Ja, men der kom endnu een højskoleelev, som vi byder velkommen i flokken. – Det var dagens begivenhed. Ubetydelig for mange, for os et ønske, der blev opfyldt.

Erhvervspraktikugen blev en oplevelse for eleverne. Samtalerne bærer præg af oplevelser, der for de flestes vedkommende er positive, dvs. at man lærte af ugens indtryk.

En tak var på sin plads til alle disse arbejdspladser eller virksomheder, der modtog vore elever, men det er vanskeligt at gennemføre.

Pensaopgivelser er sendt til undervisningsministeriet, og så er der lagt op til afsluttende prøver.

Tidsudregning er aktuel regning. Ved nærmere gennemgang af kalenderen er arbejdsugerne til sommerferien et forsvindende lille tal. Det maner til eftertanke – at udnytte tiden.

Påsken bliver en travl tid for os, der er bosat her på skolen. Der forventes mange kursister på KFUM og KFUK's Idrætsforbunds kursus.

Skemalægningen er i fuld gang. Hvilke fag kan slettes, hvilke kan lettes, hvilke kan være valgfrie fag osv. Skemalægning er et stort puslespil – det skal gå op, bruge alle brikkerne for at vise helheden.

Lærerspørgsmålet står endnu åbent. Vi ved ikke, om der bliver plads til nye, men det ligger i luften, at der bliver brug for en enkelt.

Udflugtsture, rettere udenlandsture, fastlægges også i denne tid. Også her mærker vi prisstigningen, men vi må jo finde rejser, der passer til vore penge.

Biografur blev der også tid til. Som en lille gestus til eleverne, fordi de var så flinke at låne deres værelser ud under vinterkursus, tog vi alle i »Scala« i Holstebro og så den berømte – og gode – film: »Øst for Paradis«. En stor oplevelse.

Kommunehuset her i Nr. Nissum blev i efteråret udbudt til salg. Familien Mogensen fik »hammerslaget« og glæder sig til en privat bolig, når lejlighed gives.

Højskolekursus, der begynder 15. august, har

mange henvendelser. Vi håber, at der også må komme mange indmeldelser. Vi venter som altid, at gamle elever bekendtgør, at N.N. er et ophold værd.

Efterskoleafdelingen er stærkt på vej til at melde alt optaget 1975-76. Skulle gamle elever ønske deres børn – eller søskende – indmeldt, må det ske snarest. 8. kl. er overtegnet.

Husk elevfesten er i år fastsat til søndag den 16. juni. **Ths. M.**

Ung verden

der udgives af KFUM og KFUK i Danmark, er før anmeldt i dette blad.

Jeg vil alligevel endnu en gang henlede jeres opmærksomhed på dette blad og især nr. 3, marts 1974. Et virkelig godt indhold om bl. a. *Globalt ansvar*, u-landenes arbejdsløshed. Befolkningsproblemet må løses, hvor befolkningsvæksten sker, osv.

Anbefaler endnu en gang bladet som et af de bedste, der findes. **Ths. M.**

✧ Højskolepost

Vore møder

4. april: Nees. P. J.

5. april: Ølsted/Lem. Ths. M.

26. april: Fiskbæk. Ths. M.

Vandremappebesøgene

bør refereres under denne rubrik. Hvis nogle formænd ville give et præj – er det velkommen.

Kontingent til elevforeningen

indgår i disse dage i stort tal. Vi håber, at strømmen vil fortsætte støt og roligt en tid endnu. Har du lagt dit girokort tilside, find det da frem – og send det.

Støttefondens bidrag

er indgået de sidste uger. Også her glæder vi os over gamle elevs bevilgning. TAK!

Gaver

Mads Høgsgaard, N. N.

100,00 kr.

HØJSKOLEKURSUS

begynder 15. august 1974

Foruden almene højskolefag er der tilbud om mange valgfrie fag.
HF-forberedelse – sygeplejeforkursus – forsorg – barnepleje – hånd-
arbejde – maskinskrivning – udv. regnskabsføring m. m.
Foreningslederkursus og idrætskursus med boldspil og gymnastik.

Program sendes gerne

EFTERSKOLEN

tilbyder 10 mdr. kursus for 8., 9. og 10. kl. med statskontrollerede
prøver. TF og uTF.
Tilmeldelser til skoleåret 1975 og 1976 modtages så længe der er plads.

HUSK ELEVFEJLEN

SØNDAG DEN 16. JUNI 1974

FERIETUREN

er nu en realitet, idet så mange nu har meldt sig, at vi har bestilt turen
hos rejsefirmaet.

Spørgsmålet

er, hvor mange, der endnu ønsker at komme med. – Henvendelse og til-
melding (med 3 pasbilleder) bedes sendt hertil inden 1. maj.

Ruten er: Hamborg - Göttingen - Eisenach - Erfurt - Weimar - Dresden -
Prag. – Retur over Leipzig - Halle - Harzen - Celle - Hamborg.

* Adresseforandringer

- Kirstine Damtoft, »Villa Solvang«,
Korsholmsvej 2, 7490 Aulum.
- 1937 Rigmor Bisgaard Larsen, Gyvelvej 1,
7490 Aulum.
- 1943 Maren Laursen, Engvej 19, 7490 Aulum.
- 1956 Ruth Mortensen, Engvej 5, 7490 Aulum.
- 1960 Aase Vium Nielsen, Søndermarken 22,
7490 Aulum.
- 61-62 Christian Skarby, Arent Hansensvej 21,
Smidstrup, 3250 Gilleleje.
- 1964 Inger M. V. Jensen, Lærkevej 14,
7190 Billund.

- 1964 Alice Pedersen, Skolevej 3,
8721 Daugaard.
- 67-68 Gudrun Hansen, Linde Allé 16,
5700 Svendborg.
- 1969 Bente Skov, Jættegården 61, 2. tv.,
7500 Holstebro.
- 67-68 Nelly H. Andersen, Amager Fælled-
vej 47, st. tv., 2300 København S.
- 1972 René Knudsen, Fredensgade, 7600 Struer.

Udgivet af Nr. Nissum Højskoles Elev- og Venne-
forening. – Redigeret af forstander Ths. Mogensen.

CHRISTENSENS BOKTRYKKERI STRUER 26334

2100 KH Ø
LEJRSØ PARK ALLE 101
STATENS FID. STUDESAMLING
DR. J. CHRISTENSEN